JAVA-BODE.

NIEUWS- HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIË.

A°. 1857. **Woensdag 6 Mei.** **N°. 36.**

Prijs per half jaar voor *Batavia* . . . . . . ƒ 12,50.
» » » » » *Java*. . . . . » 15,—.
» » » » » *Buitenbezittingen* . » 17,50.
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven *franco*.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, vóór posttijd.

De prijs der Advertentien is ZESTIG duiten voor de Vijf Woorden.
Bij eerste of meerdere herhaling DERTIG » » » » »
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentien kunnen worden aangenomen tot TIEN ure's voormiddag.

Bij deze Courant behoort één BIJVOEGSEL.

Civiel Departement.

Ontheven:

Wegens ziekte, van de verdere vervulling zijner ambtsbetrekking, onder toekenning van wachtgeld, de aspirant-ingenieur bij 's lands burgerlijke openbare werken in Nederlandsch-Indië *A. Th. Serillon*.

Ontslagen:

Uit zijne betrekking, de 2de commies bij de hoofdadministratie der marine *G. F. H. Watson*.

Benoemd:

Tot opziener der 2de klasse bij 's lands openbare werken, de temporair opzigter (werkbaas) *J. A. Boekman*, met bepaling dat hij werkzaam zal zijn in de residentie Samarang.

Tot commies op het bureau van inlandsche zaken te Macassar, *J. A. J. Voll*, laatst gezaghebber van Saleijer (gouvernement van Celebes en Onderhoorigheden).

Tot lid der sub-commissie van onderwijs te Timor-Koepang, *C. P. A. Schneider*, officier van gezondheid der 2de klasse.

Verleend:

Een verlof naar Nederland, voor den tijd van één jaar, aan den 1sten commies bij de directie der producten en civiele magazijnen *B. C. Nolthenius*.

Goedgekeurd:

Dat door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden

Is Ontslagen:

Eervol, uithoofde van vertrek, als lid der sub-commissie van onderwijs te Macassar, de heer Mr. *M. W. Scheltema*.

Schutterijen, enz.

Bij de Bataviasche Schutterij,

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, wegens vertrek, de 2de luitenant *C. L. Dankmeijer*.

Benoemd:

Tot kapitein, de 1ste luitenant *F. G. van Bloemen Waanders*.

Tot 1sten luitenant, de 2de luitenant *Th. F. Schill*.

Tot 1sten luitenant, secretaris van den [illegible], de 2de luitenant, secretaris, *H. F. Meijer Cluwen*.

Militair Departement.

Bevorderd:

Bij het Wapen der Infanterie.

Tot kolonel, de zich thans met verlof in Nederland bevindende luitenant-kolonel *A. J. Andresen*.

Tot kolonel, kommandant der *drie* bataillons te Willem I, de luitenant-kolonel *J. C. Boelhouwer*, van het garnizoens-bataillon ter Sumatra's Westkust.

Tot luitenant-kolonel, de majoor *J. W. Mac Donald*, van het 3de bataillon.

BEKENDMAKING.

Ingevolge bekomen last, wordt bekend gemaakt dat Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal gewone audientie zal verleenen op Maandag den 11den Mei, des morgens ten 9 ure, aan het Gouvernements hôtel te Rijswijk.

Belanghebbenden gelieven hunne aanvragen om audientie, onder duidelijke bekendstelling van namen en titels, te rigten aan den Adjudant van dienst.

BUITENZORG, den 29sten *April* 1857.

De Majoor-Adjudant,
BERING LIESBERG.

Advertentien.

Debiteuren aan het vendudepartement alhier, over de maand Januarij jl., worden door den resident superintendent, herinnerd, dat de aanzuivering van hun debet uiterlijk vóór ultimo dezer ten vendukantore moet geschieden, wanneer zij zich tegen geregtelijke vervolgingen wenschen te vrijwaren.

Door de familiebetrekkingen in Nederland van zekeren *Arie Reijsen* inlichtingen verzocht wordende omtrent de nalatenschap van genoemden persoon, die alhier in het begin van deze eeuw aangekomen, sedert moet zijn overleden, zoo wordt een iegelijk, wien ter zake iets mogt bekend zijn, beleefdelijk verzocht zulks aan den resident van Batavia te willen mededeelen.

Schutterij van Batavia.

De contribuabelen aan de schutterskas worden, door den kapitein-kwartiermeester, herinnerd, om hunne contributie over het 2de kwartaal 1857, vóór of den 15den Mei, aan de schutterskas te voldoen.

Landmail van Mei.

De directeur der posterijen te Batavia, herinnert belanghebbenden, dat het mailstoomschip op Mei den 11den zullende vertrekken, de brievenpakketten daarmede te verzenden, bij het postkantoor te Weltevreden zullen worden gesloten op Zondag den 10den Mei aanstaande:

a. des avonds ten 8 ure, voor Europa, Britsch-Indië, China, enz., enz.
b. des middags ten 1 ure, die voor Banka, Palembang, Billiton, en Riouw.

Venditien

Donderdag 7 Mei, wegens vertrek, voor het woonhuis van den heer *Féraud*, op Noordwijk nabij Pasaar Baroe, door *van Slooten, Morgan & Co.*

[illegible]

à 4 pCt. vendusalaris, voor het commissiehuis van *Gebr. Roselje & Co.*

Vrijdag 8 Mei, wegens vertrek, voor het woonhuis van den heer *Allard*, in den Gang Chaulan, door *van Slooten, Morgan & Co.*

[illegible]

Op het Heemradenplein, à 2 pCt. vendusalaris, door *John Pryce & Co.*

Zaturdag 9 Mei, des voormiddags ten 10 ure, aan 's lands graan- en ijzerpakhuizen.

Maandag 11 Mei, voor het sterfhuis van wijlen kommandant *Mochamet Soeit Abdul Gasik* op [illegible].

en

Voor het commissiehuis van *[illegible]*, *Dennison & Co.*, à 4 pCt. vendusalaris.

Dingsdag 12 Mei, voor de pakhuizen van *Vaupel & Co.*

Woensdag 13 Mei, voor het commissiehuis van *van Slooten, Morgan & Co.*

Donderdag 14 Mei, voor het commissiehuis van *John Pryce & Co.*, à 4 pCt. vendusalaris.

Oproeping van Crediteuren.

In de *Javasche Courant* van [illegible] worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door de boedelkamer te Soerabaya: van wijlen *The Sion*.

Door de Agenten der Soerabayasche Wees- en Boedelkamer te Probolingo: van wijlen de chinesche vrouw *Lin Beingnio*.

Advertentiën.

Heden beviel van eene DOCHTER *J. J. Scholting* geliefde echtgenoot van

(1264) P. F. W. BRIëT. V. D. M.

AMBOINA, 22 *Maart* 1857.

Bevallen van eene DOCHTER, *Johanna Louisa van Kerckhoven*, geboren *Cornelis*.

PANDEGLANG, *den* 27 *Maart* 1857. (1227)

Bevallen van eenen ZOON, *C. A. van Barneveld*.

PATTIE, *den* 20 *April* 1857. (1239)

Bevallen van eene DOCHTER, *S. M. Abbink, Meijer*.

SOERABAIJA, 23 *April* 1857. (1214)

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER, *A. J. Johannes, van der Worm*.

SAMARANG, 27 *April* 1857. (1240)

Bevallen van eenen ZOON, *J. J. P. Agtermarkt, de Moor*, geliefde Echtgenoote van

L. WOLFF.

BATAVIA, 29 *April* 1857. (1247)

Op reis naar Europa, tot herstel harer geschokte gezondheid, overleed den 6den Januarij jl. aan boord van het schip Minister Pahud, Vrouwe *Johanna Frederika Abrahama Botter*, diep betreurde Echtgenoote van

(1278) Jhr. H. J. L. LEIJSSIUS.

Eenige kennisgave.

Nog geene twee jaren zijn verstreken dat ik het stoffelijke deel mijner geliefde Echtgenoot zag ten grave dalen, of heden eischte de onverbiddelijke dood alweder een offer, door het pand onzer liefde, *Jacob*, van mijne zijde te rukken, diep betreurd door zijnen vader

(1266) JAN BOODE.

ONRUST, 29 *April* 1857.

Vendutie

op Donderdag den 7den Mei 1857,

voor het Commissiehuis van *Gebrs. Roselje & Co.* à 4 pCt. Vendu Salaris van het nog resterende der Japansche faktuur 1856, bestaande uit diverse bronzen vazen, vogels, stroo- en lakwerk, etc.

Voorts van de bereids geannonceerde faktuur Spiegels, Bloemvazen, Aardewerk, Weegschalen, Modewaren, Rijtuiglaken, Tafel- en Servetgoed, Kramerijen, Glaswerk, etc. etc.

(1224)

Op de Vendutie van Donderdag 7 Mei e. k. zullen de Ondergeteekenden *à tout prix* verkoopen:

3 Aandeelen in de Maatschappij tot bevordering van Mijnontginningen in Ned. Indië.

(1225) GEBRS. ROSELJE & Co.

Vendutie

op Donderdag den 7den Mei 1857,

wegens vertrek voor het woonhuis van den heer Feraud op Noordwijk, nabij Passer Baroe, door *van Slooten, Morgan & Co.*,

van een zoo goed als nieuwe inboedel, bestaande uit Stoelen, Canapés, Ledikanten, Tafels, Hang- en Tafellampen, een extra goede Pianino, Glaswerk, voorts nog een soliede Engelsche Bendi met Paard en Tuig, Paarden, enz. (1233)

Vendutie

op Vrijdag den 8 Mei 1857,

wegens vertrek, voor het woonhuis van den heer **Allard** Gang Chaulan. No. 21.
door *van Slooten, Morgan & Co.*,

van eenen netten inboedel, bestaande uit eene goede nieuwe Piano, massief Mahonijhouten Stoelen, Ledikanten, Kasten, Tafels, 1 span Macassaarsche Wagenpaarden, 2 goed gedresseerde Bendi- en Rijpaarden, Bloemen in potten, enz.

(1237)

ZWART-JAN EN ZIJN MEESTER (*vervolg.*)

III.

Wij willen nog even bij dien rijken man vertoeven: [illegible] wij zijn verledene nog eens overzien, zal ons [illegible]sen duidelijker worden wat tot nog toe eenigzins [illegible]er bleef; slechts een oogenblik zullen wij daartoe [illegible]even.

[illegible] Was nu twaalf jaren geleden, dat GROBESTEIN, vijftig jaren oud, voor 't eerst het kleine E. had [illegible]t. Hij was er gekomen met aanbevelingsbrieven [illegible] voorname huizen. Zijn plan was: eenen ijzerhandel op groote schaal te beginnen, waartoe een kapitaal [illegible] nalatenschap zijner ouders hem in staat stelde. [illegible] een veelzijdig begaafd mensch, met eene vlugge hand en een helder hoofd, die, na eenige jaren op [illegible]antoor te zijn geweest, een geruimen tijd in de ijzerfabrijken van het buitenland had doorgebragt, [illegible] zich de kennis van het vak, zoo wel als die van [illegible]gemeenen handel, welke hij reeds bezat, eigen te [illegible]. Om zelf eene gieterij, zoo colossaal als hij [illegible]schte, daar te stellen, ontbrak hem het noodige [illegible]: wat hij bezat stelde hem in staat om handelaar, niet om fabrijkant te zijn, en hij moest het aan [illegible] overlaten, of misschien sommige kapitalisten [illegible] vertrouwen in zijne kennis en eerlijkheid zouden stellen, om eene vennootschap te vormen en hem aan het hoofd van eene zoodanige nijverheids-onderneming te plaatsen. Door zijn huwelijk met eene dochter van een der gegoedste familien der plaats, kwam hij met vele anderen in naauwer betrekking, en nu begon hij weldra plannen te ontwikkelen, die, 't geen niet altijd gebeurt, dadelijk bijval vonden, en na korten tijd het door hem gewenschte gevolg hadden, dat er eene vennootschap ontstond zoo aanzienlijk als hij die wenschte, en daaruit eene colossale gieterij, van welke hij Directeur was, en ieder voor zich-zelven, en geheel de stad groote winsten en voordeelen verwachtte.

En inderdaad men had zich niet misrekend. Naauwelijks twee jaren bestonden de uitgestrekte fabrijkgebouwen met hunne colossale ovens en werktuigen, of reeds had de zaak niet slechts eene algemeene bekendheid verkregen, maar de inrigting, de wijze van werken en de afgeleverde voorwerpen werden algemeen geroemd, en wat de fabrijk te E. verliet was zoo gezocht, dat reeds toen de aandeelhouders boven den jaarlijkschen interest een niet onaardig dividend ontvingen. Zoo ging het jaar op jaar. GROBESTEIN werd als op de handen gedragen, en geen wonder, want hij had doode kapitalen levend gemaakt, aan ledige handen arbeid gegeven, en eene fabrijk gesticht, die de oude welvaart van velen vermeerderde, en vele anderen tot welvaart bragt. Er was dan ook niemand die hem de pracht en weelde, waaraan hij toegaf, ten kwade duidde; integendeel, men achtte dit eene billijke vergoeding voor zijne kennis en beleid. Maar die smaak en zucht voor weelde en pracht, die beide hem en zijne jonge gade vervulden, werkten nadeelig op zijne beginselen. Zij dreven zijne uitgaven hooger op dan zijne inkomsten veroorloofden, en nog altijd deed elke vervulde wensch, elk gesmaakt genot nieuwe wenschen, en 't verlangen naar nog meer genot in beiden ontstaan: zij wilden alles bezitten, en allen, ook de rijksten, overschitteren. Hij begreep echter dat dit, zoo al te doen, dan toch niet vol te houden was, en de hoogmoed, die bron van zoo velerlei kwaad, gaf hem de gedachte in: „Waarom bezit *ik* de fabriek met zoo velen? Hare winsten zijn 't werk van *mij* alléén!" — En toen dacht hij na, hoe veel meer hem zou toevloeijen, als hij niet zijne zaken had aangevangen met behulp van anderen, die nu niets uitvoerden, en toch men 't grootste gedeelte der winsten trokken, en rijker en rijker werden alleen door hun vertrouwen in hem, en door dat hij dit vertrouwen niet beschaamde. „Als ik eens die vennootschap kon ontbinden en mij zelven!" — dacht hij. — „Als ik eens alle de aandeelen kon opkoopen! Maar zij zijn te gewild, en komen er door sterfgeval te koop: de een biedt er al meer voor dan de ander; en zoo geen aankomen aan de zaak

Hout-Vendutie.

Op Vrijdag den 8 Mei 1857,

op het **Heemraden Plein**,

door *John Pryce & Co.*,

van eene partij **JATTIEHOUTEN BALKEN.** (1243)

Vendutie

te Meester Cornelis, op Zaturdag den 9den Mei

van koeijen, essen, paarden, padie, karren, rijst, sarongs, chitsen, preciosa's, stoelen, tafels, lampen, stolpen, enz. (1261)

Vendutie

op Maandag den 11 Mei 1857,

voor het Commissiehuis van *Abeelen, Dennison & Co.*

van eene factuur Tapijten, Alkatieven, Voeten Bankjes, Lijnwaden, Zeildoek, enz., enz. (1263)

Vendutie

op Dingsdag den 12den dezer,

voor het commissiehuis van *B. J. Leon*,

van Paarden, Bendies, diverse Meubelen, als ook 6 vaten Roode Wijn, enz. (1270)

De ondergeteekenden zullen op **Dingsdag 12 Mei ek.** op nader bekend te maken voorwaarden

bij inschrijving verkoopen

het **Tabaks Produkt DMVO**, bestaande uit ruim 1400 pakken, wegende p. m. 200,000 pond.

De monsters zullen te zien en nadere informatiën te bekomen zijn, bij

(1244) RUIJL, CRAMER & Co.

SOERABAIJA, 27 *April* 1857.

Vendutie

op Woensdag 13 Mei 1857,

voor het Commissiehuis van **van Slooten, Morgan & Co.**

van diverse Lijnwaden, Aardewerk, Rhijnwijn, Roodewijn, Portwijn, Sherrij, provisien, etc. (1274)

Op Woensdag den 13 dezer,

zal op de Vendutie van de heeren *van Slooten, Morgan & Co.*, precies ten 10 ure, onder nadere goedkeuring van het Gouvernement, worden verkocht:

de, Suiker-Onderneming TJILANGKAP,

gelegen in de afdeeling Krawang, met de daarbij behoorende eigendomsgrond, bij de verponding getaxeerd op *f* 100,000 recepissen; twee contracten met het Gouvernement en 500 bouws te veld staand Suikerriet voor de oogst van dit jaar. (1257)

Vendutie

op Donderdag den 14 Mei 1857,

voor het Commissiehuis van *John Pryce & Co.*, à 4 pCt. Vendusalaris,

van beschadigde Lijnwaden, Chitsen en diverse negotie-goederen. (1267)

Ontvangen bij **B. J. Leon**, te Weltevreden:

Fransche en Engelsche

MAIL-KOFFERS,

bij stellen, en ook enkele, tot de civielste prijs. (1269)

Door aankoop eigenaren geworden zijnde van de **regtstreeks van Frankrijk**, per de **Mauritius**, kapitein *Peguier*, aangebragte **LADING**, zoo geven de ondergeteekenden hunne geëerde begunstigers te kennen, dat de onderstaande goederen, dadelijk bij aankomst ontpakt en tegen hoogst billijke prijzen verkocht zullen worden, als:

Fransche Wijnen, in kisten van 4 en 1 dozijn, **Margaux Medoc**, **Cantinac Medoc**, **Leoville Medoc**, **Haut Sauterne**, **Haut Barsac**, **Muscat Lunel**, **Muscat Frontignac**, **Bourgogne Chambertin**, enz., alles van gerenommeerde merken, **John Alberty Cognac** op fust en in kistjes, **Eau de Vie**, diverse **Likeuren**, **Azijn** op fust en in kistjes van 1 dozijn, **Sla Olie**, **Bier** in mandjes, **Vruchten** op Brandewijn en op Water, diverse **Siropen**, **Provisien**, **Sardijntjes**, enz., **Schilderijen**, **Moderateur Lampen**, **Wagen Lantaarns**, diverse **Hoeden** naar den laatsten smaak, **Parfumerien**, **Handschoenen**, benevens een aantal andere artikelen meer.

(1256) PEREIRA & Co.

SOERABAYA, 27 *April* 1857.

Vergulde en Palissanderhouten Schilderij Lijsten

worden op verlangde afmetingen vervaardigd en van glas en toebehooren voorzien.

Schilderij Glazen van de grootste dimensie, bij

(1255) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Schip *C. R. Ross*, van de Kokos Eilanden.

DERDE ARRIVEMENT

ZUIVERE KLAPPEROLIE.

Ontvangen bij

(1254) ABEELEN, DENNISON & Co.

Cowan's Canton Strop

&

Chinese Razor Sharpener,

benevens fijne Engelsche Scheermessen, in verschillende prijzen te bekomen bij

(1262) H. M. VAN DORP.

BATAVIA, 1857.

S. B. van Kleeff & Co.

Passer Pisang en Rijswijk

Ontvangen:

Soerabayasche **Aardappelen en**

Macassaarsche **Roode Visch.** (1276)

Verkrijgbaar

bij den ondergeteekende, in zijne Toko te Batavia en Weltevreden, zeer geschikt ter verzending naar Europa:

diverse soorten van

INLANDSCHE GECONFIJTE VRUCHTEN,

als:

Notenmuskaat, Tamarinde, Ananas, Atap, Labie-labie, Agar-agar, Nanka, Manga, Tjermee, Kinkip, Kendoor, Pompelmoes en vele soorten meer, zoo ook:

INLANDSCHE ZUREN,

waaronder gezouten en gevulde Lemmetjes, Bengaalsche en andere soorten van Kerriepoeder, diverse soorten van Sambal sambal, Sarondings, enz., enz.; gevende de ondergeteekende hiermede de verzekering, dat de vorenstaande artikelen allen zoodanig zijn bereid, dat dezelve van duur kunnen zijn, terwijl alles verkrijgbaar is gesteld als ingepakt in kistjes van 1 dozijn.

(1271) B. J. LEON.

Per „MADURA" ontvangen:

Princesse Amandelen, Malaga Rozijnen, Gele Vermicelli, Macaroni, } in kleine kistjes.

Marrons au Jus. — Vruchten op Water en Brandewijn. Pruimedanten. — Gekristalliseerde Vruchten, Kersen-, Frambozen- & Bessensap. — Estragon Azijn. Geleijen. — Getruffeerde Pastijen, enz.

Een Keurig Assortiment

Presentglazen, Kristallen Vruchtenschalen, Botervlootjes, Compotten, Taartschalen, Dessertbordjes, Porceleinen Presentkoppen, Gouden demi-Parures, Tafelkleeden, enz., bij

(1265) VAN DEN MUIJSENBERG.

BRUSSELSCHE LAMBIK,

Kenners bijzonder aan te bevelen.

(1209) VAN DEN MUIJSENBERG.

Bij de Ondergeteekenden zijn thans weder verkrijgbaar de alom zeer gunstig bekende

IJZEREN LEDIKANTEN

voor 1 en 2 personen en ook voor kinderen, de Echte **SCHEERMESSEN** van *Rodgers & Son's* en „ *Cowvan's* **AANZETRIEMEN.**

(1223) GEBRS. ROSELJE & CO.

SUPERB RAZORS,

prima qualiteit,

Moderateur Lampen, Schilderijen, Etagère-voorwerpen, Parfumerien, zilveren Theelepeltjes, Servettenbanden, Goudwerken, bloedkoralen Armbanden, zilveren Potloodjes bij

(1207) OLISLAEGER,

Juwelier en Goudsmid, Rijswijk.

Op nieuw Ontvangen:

Gouden Vestkettingen, Hemdenknoopjes voor Manchetten, Glacé- en Zijden Handschoenen, bij

(1226) OLISLAEGER,

Goudsmid. — Rijswijk.

KINDERSPELEN.

Ontvangen eene kleine factuur Parijsche Kinderspeelgoederen, ... Bilboquet, Parijsche Tollen, A B doozen, Palysander Fiches, ... geheel modern, benevens eenige Parijsche ijzeren **HOBBEL- en MECANIQUE PAARDEN.**

(1199) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

S. B. van Kleeff & Co.

Passer Pisang en Rijswijk

Ontvangen:

Puike Hammen, Superieure Portwijn, Haantjes Bier (*P. & S. Rendorp.*) (1277)

Bij de ondergeteekenden bij partij verkrijgbaar:

Zware Engelsche Stalhalsters met een en twee Kettingen, Plaid en imitatie Cachemiren Shawls, half Merino Heeren-Borstrokken, gekleurde Hemden, Drills en Durham Mosterd, geassorteerde Hagel, goede Portwijn, Brandon wagen- en andere Kaarsen.

(1241) ABEELEN, DENNISON & Co.

groot te geven dividenten; de bloei der fabriek is te groot." — Zoo sprak de geldduivel, en fluisterde hem eene gedachte in, die hij wel verre van zich stiet; maar de satan liet niet af, en fluisterde nog eens, en nog eens, en zoo dikwerf, tot hij ten laatste geene andere stemmen meer hoorde. De deugd is veelal 't zwakst tegenover de geldzucht, omdat deze nimmer sterft, wijl ze nimmer voldaan is en niet alleen wijst op het heden, maar op de toekomst, van het oogenblik af dat zij zich meester maakt van den mensch, tot dat die ongelukkige het hoofd moet nederleggen om te sterven, en berouw te hebben over een verkwist leven als het te laat is. GROBESTEIN's betere beginselen konden den strijd in zijn binnenste niet lang volhouden; zij verdoofden ééne voor ééne, en slechts nu en dan flikkerden zij even op, zoo als wij 't zagen bij zijne gedachte aan het lot der arbeiders, en aan zijn geschandvlekten naam.

Een enkel woord van hem was genoeg geweest, om hem te doen worden die hij nu was geworden. Eens, verhit door den wijn, opgewonden door den lof, die hem was toegezwaaid, had hij een duizendste deel zijner gedachten aan den heer MANNING, die met hem alleen was, geopenbaard. Hij had een tipje van den sluijer over 't binnenste zijner ziel voor dezen opgeheven, en de scherpzinnige geldwolf, veel listiger, veel geslepener dan hij, had dien spoedig geheel weggerukt, en in het nu blootliggend begeerig hart van GROBESTEIN hetzelfde gelezen, dat er geschreven stond op den bodem van het begeerig hart in zijn eigen borst. Toen had hij hem voorgesteld wat reeds lang tusschen VAN SCHELDE, VELDMAN, hemzelven en nog eenen vierden was besproken, doch alleen uitvoerbaar was met den Directeur; dien zij te eerlijk hadden geloofd, om hem tot hunne inzigten over te halen. En van die ure af dagteekende de achteruitgang der vroeger zoo winstgevende zaak. Machines werden aangekocht, die later bleken onbruikbaar of tot niets nuttig te zijn; gebouwen werden opgetrokken, die ledig bleven staan, overbodige bedienden aangesteld en ruim gesalariëerd; alle uitgaven werden nutteloos verhoogd en bestellingen afgewezen, waardoor 't werk en de inkomsten verminderden: dat duurde geene twee jaren of de zaak was geschokt in haar crediet. Een aantal vennooten riepen om een anderen Directeur, maar volgens de statuten kon GROBESTEIN niet dan met eenparige stemmen van zijne betrekking worden ontzet, en altijd waren er die weigerden tot dien stap te komen: dat waren zijne medestanders. Maar bij meerderheid van stemmen kon men 't werken doen staken, en wat schoot den bedrogenen anders over dan tot dien maatregel te komen, en eene commissie van onderzoek te benoemen. Doch bij dien maatregel hadden de medestanders van den Directeur zich 't meest doen gelden, om vertrouwen in te boezemen, en ook dat was gelukt. Zij alleen en zij alleen werden tot commissie benoemd, en nu was het oogmerk volkomen bereikt. Het gerucht werd meer en meer algemeen, dat de zaak hopeloos was: dat er geene dertig procent teregt zou komen, en de eene vennoot na de andere zocht zich van zijne aandeelen te ontdoen, en achtte zich gelukkig als hij er vijftig procent voor maakte.

Het ideaal van het vijftal was dus bijkans verwezenlijkt; de aandeelen werden voor hunne rekening opgekocht, en wat er gebeuren moet is ons reeds gebleken. De bedoeling van GROBESTEIN werd zeker maar ten halve bereikt, want hij wenschte de eenige eigenaar van al de aandeelen te zijn, en hij kon er maar een derde gedeelte van bezitten: zoo veel had hij toch bedongen voor zich. Maar toch met dat derde zal hij een geheel ander man zijn: zijne inkomsten, als de fabriek weer werkt, zullen zijne uitgaven ver overtreffen; hij zal dan nog meer kunnen uitgeven, nog meer kunnen schitteren, en bovendien nog meer een man zijn van geld: die groote beweegkracht van het raderwerk van onzen tijd.

Of dat vooruitzigt hem gelukkig maakt; of 't hem alles voor de toekomst doet hopen? — Gij gelooft het niet, waarde lezer! wanneer gij eerbied hebt voor uwe vaders eerlijken naam, en prijs stelt op den vrede van uw geweten, en, ja, de publieke opinie nog iets meer

[D]AHLIA-BOLLEN

zijn weder ontvangen bij

...) VAN RIET & TER GOUW.

TE KOOP het Nederl. Indische Barkschip **CHARLOTTA**, gevoerd door kapitein *C. M.* ...s, groot 250 koyangs.
...r informatiën gelieve men zich te adresseren bij

...8) PAINE, STRICKER & CO.

Wordt te Koop gevraagd

...oed gedresseerd overwalsch rijpaard.
...res Lett. W. B. den Heer

...58) H. M. VAN DORP,
Boekhandelaar alhier.

TE KOOP Een dubbelde Kadogan.

Te bevragen bij

...48) H. M. VAN DORP.

Te Koop à Contant

Een onbeschadigd Billard met toebehooren, ...f 425. Te bevragen bij

...208) J. SCHEVERIUS,
Hôtel du Port, Batavia.

Wordt te Huur of te Koop gevraagd

...de omstreken van de Willems Kerk, een huis à ...30,000 à *f* 40,000 koopprijs. Adres

(1251) H. M. VAN DORP.

Wordt in Huur gevraagd

een zeer gezond Huis, gelegen te Salemba, Kramat, Parapattan of Djattie.
Adres

(1249) H. M. VAN DORP.

TE HUUR een steenen huis met een bijzonder groot erf gelegen op Petodjo, thans bewoond door de Wed. *Cormane*.

(1275) A. HEARTLEIN.

Op Meester Cornelis

TE HUUR het aangenaam gelegen woonhuis, aan den grooten Postweg, met groot Erf, met klapper en andere vruchtboomen, notenmuskaat tuin, enz.

Te bevragen bij

(1222) TIEDEMAN & VAN KERCHEM.

In Leen te bekomen op eerste Hypotheek, à 6 pCt., *f* 20,000.

Adres

(1213) H. E. LEVERT, qq.

WISSELS op Nederland,

bij

(1217) JACOMETTI & Co.

WISSELS op Nederland,

bij

(1231) HAAGER & SCHUURMAN.

Batavia, 1 *Mei* 1857.

Men velangt in een Instituut van Opvoeding voor Jonge Jufvrouwen, eene allezins bekwame **SECONDANTE**, voorzien van eene akte van toelating tot het geven van laag- en middelbaar onderwijs; salaris *f* 200 's maands.
Adres lett. H. aan

(1250) H. M. VAN DORP.

Voor het Instituut van Lager en Middelbaar onderwijs van *I. J. J. Snellebrand* alhier, wordt ten spoedigste verlangd een **Hulp-Onderwijzer**, honorarium naar bekwaamheden.
Adres aan het Instituut op Kebon Sirie nabij gang Holle, te Weltevreden. (1252)

Een naar Nederland terugkeerend Officier van Gezondheid van rang, verlangt **Passage** derwaarts. H. H. Gezagvoerders hierop reflecterende, gelieven zich te adresseren onder de letters A. Z., bij den boekhandelaar

(1260) H. M. VAN DORP.

Brieven Franco.

Un **Valet de Chambre**, Français, désire entrer dans une Famille, pour aller en Europe.
S'adresser au Bureau de ce Journal. (1259)

The Firm of **McEWEN & Co.** ceased on 30st Ultimo, and the business will be liquidated by the undersigned.

(1219) JOHN BLACK, qq.

Batavia, 1st *May* 1857.

In eene binnenresidentie van Java wordt eene **GOUVERNANTE** gevraagd voor drie kinderen, in staat om, behalve het élémentaire onderwijs, onderrigt te geven in al hetgeen tot eene beschaafde opvoeding, ook voor een meisje van meer gevorderden leeftijd behoort. Aan haar die tevens les in het Duitsch en vooral het Engelsch kan geven, en in zooverre met Muzijk bekend is, dat zij de eigen oefeningen op de piano kan surveilleren, zal de voorkeur gegeven worden.
Adres, franco onder letter H., aan

(1233) VAN HAREN NOMAN & KOLFF,
te Batavia.

De ondergeteekenden verklaren, dat zij hunne reis naar Java, aan boord van het barkschip **DERKINA TITIA**, kapt. **P. Esink**, zeer genoegelijk en genotvol hebben doorgebragt, weshalve het hun eene aangename taak is gemelden gezagvoerder mits dezen openlijk blijken hunner te vredenheid te geven.

(1218) J. E. BRUINS,
JOH. F. KRUL en ECHTGENOOTE.

Batavia, *April* 1857.

JAPAN.

Ontvangen het belangrijke werk:
Wilhelm Heine. Reis om de wereld naar Japan met de amerikaansche expeditie in de jaren 1853, 1854 en 1855.
Een fraai boekdeel in linnen band met veel platen ad *f* 15,—. Bij

(1272) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Romans illustrés

un Collection, complète, chez

(1273) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Naar Singapore,
over Muntok en Riouw.

De KONINGIN DER NEDERLANDEN vertrekt op den 11 dezer. Adres

(1253) MACLAINE, WATSON & Co.,
Directeuren der N. I. Stoomb.-Maatschappij.

Batavia, 5 *Mei* 1857.

Passage naar Amsterdam

met het snelzeilend uitmuntend ingerigt fregatschip **ADMIRAAL JAN EVERTSEN**, kapt. **C. P. Kuijper**, hebbende aan boord een' kundig geneesheer en verder alle mogelijke comforts.
Voor passage adresseere men zich bij

(1206) B. KOPERSMIT & Co.

Batavia, 29 *April* 1857.

Voor Passage naar Nederland

wordt aangeboden het Nederl. Barkschip **BIJENKORFF**, Kapt. **T. Vogelezang**, zijnde daarvoor bijzonder goed ingerigt. het vertrek vermoedelijk in het begin van Junij van hier zullende plaats hebben.
Nadere informatien te bekomen bij den gezagvoeder voornoemd in het Java-Hôtel en

de Agenten

(1229) VAN DER BURG, VRIESENDORP & Co.

Batavia, 2 *Mei* 1857.

Voor Passage naar Nederland

wordt aangeboden het daarvoor uitmuntend ingerigt Ned. fregatschip **STAD UTRECHT**, Kapt. **P. F. J. Jaski**, voerende een geexamineerden Doktor, om einde dezer maand van hier te vertrekken.
Nadere informatiën te bekomen bij den gezagvoerder in het Marine Hôtel en

de Agenten

(1230) VAN DER BURG, VRIESENDORP & Co.

Batavia, 2 *Mei* 1857.

BATAVIA.

Dezer dagen werd, binnen den ringmuur van het kruidmagazijn in de welkomstbatterij alhier, door den papanger January, eene slang gevangen, welke eene lengte van tien voeten en eene dikte van acht duimen had.

— Door het stoomschip *Macasser* is eene zeer opmerkenswaardige vlugge reis gemaakt. Hetzelve vertrok, den 1 April jl., van Soerabaya naar Macasser en de Molukko's en kwam, den 29 dierzelfde maand, weder ter reede van eerstgenoemde plaats terug. In dien bijzonder korten tijd van 28 dagen, werd door die stoomboot tweemalen Macasser en eenmaal Timor Koepang, Banda, Amboina, Ternate en Menado aangedaan, en hield zij zich, op al die verschillende plaatsen, eenigen tijd op, tot het innemen van steenkolen en het lossen en laden van vrachtgoederen.

— Gisteren avond ten 7 ure, is alhier ter reede aangekomen het Nederlandsch koopvaardijschip *Amphitrite*, gezagvoerder Grim, aan boord hebbende een detachement suppletietroepen, sterk 125 onderofficieren en manschappen, onder bevel van den, van verlof naar Nederland terugkeerenden majoor der genie Jhr. F. J. H. Gevers; medegeleiders de 2de luitenants der infanterie J. W. Themmen en F. D. Mohr en de officieren van gezondheid der 3de klasse J. E. N. Buning en K. W. Hamilton of Silverton Hill. Deze troepen zullen op heden ontschepen.

— Naar wij vernemen, bevinden zich de Chinesche koelies aan boord van de *Henrietta Maria*, van wie wij in ons nommer van den 2 dezer melding maakten, nog steeds op dien bodem, doch thans onder bewaking van een detachement van het ter reede alhier liggende wachtschip. Door de policie is een onderzoek ingesteld omtrent de aan boord van gezegde *Henrietta Maria* plaats gehad hebbende noodlottige gebeurtenissen.

— In ons nommer van den 4 April jl., deelden wij de beschikking mede, welke de alhier gevestigde boekdrukkers en boekhandelaars, op hun aan Z. M. den koning gerigt adres van 5 December 1856, houdende bezwaren tegen het, op den 10 November bevorens afgekondigd, reglement op de drukwerken in Nederlandsch Indië, ontvangen hadden. Naar wij vernemen, hebben genoemde heeren nogmaals hunne bezwaren voor den troon van Zijne Majesteit gebragt, en luidt het desbetrekkelijk verzoekschrift, als volgt:

Aan den Koning.

Sire!

Door tusschenkomst van het Indisch bestuur hebben de ondergeteekenden *W. Bruining, H. M. van Dorp, Lange & Co.* en *van Haren Noman en Kolff*, allen boekhandelaars, boekdrukkers en uitgevers te Batavia, in

---

...dan de grillige uiting van 't gevoelen eener on...feafde menigte. Neen, gij vindt het niet vreemd [G]ROBESTEIN's gelaat betrok na het afscheid van zul... vrienden, en dat hij in zijnen leunstoel nederviel ...n diepe gedachten verzonk, terwijl zijn blik in de ...uitgedoofde vlam van den haard staarde, als of ...verleden en zijne toekomst daar te lezen waren in ...end schrift. Het verwondert u niet dat zijn voor... bewolkt is, en dikwerf een akelige glimlach zijne ...plooit; als spotte hij met zijn eigen leed. Gij ...welligt zelfs eenige deernis gevoelen, als gij een ...niet opwellen in zijn donker oog, en waar gij ...wadt hebben hem te verachten, zal het mede... u hem doen beklagen, omdat gij beseft welk ...ar kruis 't moet zijn, als men weet zijne eer ... te hebben en niet eerlijk te zijn.

...EIN kan 't eindelijk in die eenzaamheid niet ...uithouden; hij kan niet langer alleen zijn met ...kere gedachten; hij wil zich het verleden niet ...rinneren, om 't te vergelijken met dat heden ...rheid, al wordt het verhelderd door die toe...elke hem tegenschittert. Hij wil zich opwin... bedwelmen door bespiegelingen over die toe...en zoekt zijn huisvertrek op en zijne gade, die ...sympathiseert; die zoo gaarne met hem droomt ...luister van aanstaande tijden; die de wolk van ...hoofd wegkust en hem moed inblaast tot zijnen strijd, als ware zij eene troostende echtgenoote, den man tot hulpe in dagen van tegenspoed, en niet diegene die met elk woord hem sterkt in de misdaad, door hem te wijzen op hare gouden vrucht, al kost hem die zijne eer! Zoo is de sympathie der schuld; der onedele driften, der lage beheerlijkheden van het menschelijk hart!

Als wij het gesprek tusschen die beiden konden bijwonen, wij zouden dan dat voorhoofd zien opklaren, die donkere oogen zien schitteren, en geheel op dat gelaat den levenslust zien wederkeeren; wij zouden dan Mevrouw GROBESTEIN hooren spreken van nog nooit bezeten, maar vurig begeerde zaken van weelde; van een prachtig buitengoed, van eene brillante equipage, van eene rijke liverei. Wij zouden dan bespeuren dat hier aan alles werd gedacht, behalve aan berouw of bewustzijn van schuld. En wij zouden dan den invloed der vrouw zien; maar van welk eene?... en toch niet de meest buitengewone. De vrouw vermag veel; zelfs als zij dwalende alle krachten inspant, om het gevoel van eer bij den man te verdooven. Als de zucht naar weelde, gemak en genot heerscht in haar binnenste, dan is hij daar sterker dan in het gemoed van den man, omdat de zucht tot schitteren der vrouwe in elken stand als aangeboren is, en in hooge kringen, door opvoeding en gewoonte, ten laatste als een deel van haar zieleleven uitmaakt. Ontneem zulk eener vrouwe de bewustheid van hare eer en goeden naam, maar laat voor het oog der wereld haar de pracht behouden die haar omringt, en den invloed, dien zij uitoefent: haar leed zal dan bij uren, op zijn hoogst bij dagen tellen. Maar ontneem haar die weelde, dien invloed, hare omgeving, en de gelegenheid om te schitteren: al weet zij door dat verlies hare eer beveiligd en haren goeden naam gered — gij zult zien de levensader hebben aangetast en haar zien kwijnen, veelligt tot stervens toe.

Er is een groot verschil tusschen dien meester en dien arbeider, niet waar? Beiden zochten troost bij de gade, die zij zich eenmaal kozen tot de hunne, en beiden vonden dien: ieder zoo als hij dien behoefde. 't Contrast moge scherp zijn, des niet te min vertoont het de waarheid. Wie 't gegund ware het binnenste van hutten en paleizen te zien, hij zou welligt donkerder tafereelen achter eenige hooge gevels op de trotsche pleinen, dan onder de lage daken in de sombere achterbuurten aanschouwen. Keeren wij daar nog eens terug, om te zien hoe moeder ANNEKE zich houdt onder 't gemis van *hare* pracht en *hare entourage*!

(*Wordt vervolgd.*)

beschikking op hunne aan Uwe Majesteit eerbiedig ingediende vertoogen tegen de laatstelijk afgekondigde drukpers-verordening, de mededeeling mogen ontvangen, dat Uwe Majesteit de bezwaren van adressanten met de meeste belangstelling heeft overwogen, maar bij de vaststelling van het reglement op de drukwerken in Nederlandsch Indië de loffelijke wijze, waarop tot hiertoe de boekhandel en wat daarmede in verband staat in Nederlandsch Indië is uitgeoefend, niet heeft miskend en zich dan ook verzekerd houdt, dat de werking en toepassing dier verordening het bewijs zullen leveren, dat de maatregelen en voorschriften, die in het belang der rust en orde en tot wering der geschriften van strafbaren inhoud zijn noodig geacht, zoo min de strekking hebben, om de vrije uiting van gedachten te verhinderen als om eenen eerlijken boekhandel te schaden en te bemoeijelijken; en dat mogt de ondervinding doen blijken, dat de door adressanten gevreesde gevolgen zich geheel of in eene bedenkelijke mate mogten vertoonen, Uwer Majesteits regering steeds bereid zal worden bevonden, om regtmatige bezwaren in ernstige overweging te nemen, en, voor zooveel de letter en de geest van art. 110 der wet van 2 Sept. 1854 het gedoogen, op te heffen of te lenigen.

Stellen de ondergeteekenden Uwe Majesteits verklaring, zoo omtrent de loffelijke wijze waarop tot hiertoe de boekhandel in Ned. Indië is uitgeoefend, als omtrent de strekking van het uitgevaardigd reglement op hoogen prijs, niet minder verheugen zij zich in de welwillende verzekering, dat Hare Regering steeds bereid zal worden bevonden aan regtmatige bezwaren gehoor te geven.

Door deze koninklijke woorden aangemoedigd, aarzelen de ondergeteekenden niet om op hunne vertoogen terug te komen en voor Uwe Majesteit te ontvouwen, dat de door adressanten zoo zeer gevreesde gevolgen van het uitgevaardigd reglement zich al dadelijk in eene zeer bedenkelijke mate hebben doen gevoelen.

Als onmiddelijk gevolg van den onzekeren regtstoestand, waarin de Indische boekhandel door de bloote *invoering* van het reglement geplaatst is, hebben adressanten tot hun leedwezen in de eerste plaats moeten ondervinden, dat het noodzakelijk vertrouwen in hen bij hunne Nederlandsche committenten bereids is geschokt en het tot dusver van dezen genoten crediet bereids is ondermijnd. De Indische boekhandel mist daardoor de hoofdvoorwaarden van zijn bloei en gaat, in spijt van Uwer Majesteits *bedoeling*, om den eerlijken boekhandel niet te schaden noch te bemoeijelijken, een wissen achteruitgang en een zeker verval te gemoet.

Dezelfde onzekere regtstoestand des Indischen boekhandels heeft voorts ten gevolge, dat de Indische lezer zich meer en meer regtstreeks van boekwerken voorziet, waardoor den boekhandel alhier een nieuwe gevoelige slag wordt toegebragt.

Nevens deze zwaarwigtige bedenkingen tegen het reglement, is een ander nu reeds ondervonden bezwaar gelegen in de verpligting tot borgstelling, in de eerste artt. omschreven, en, krachtens art. 8, door toekenning van terugwerkende kracht aan het voorschrift, op de ondergeteekenden toegepast. In voldoening aan deze bepalingen is door ieder hunner voor 's lands eene som van *f* 400 in 's lands kas gestort; terwijl van hunne beroepsgenooten te Samarang en Soerabaya, naar zij vernemen, grootere sommen, van een boekhandelaar ter laatstgenoemde plaats, zelfs duizend gulden zijn gevergd. *Voor 's lands* seggen zij, want het hangt van het goedvinden van het bestuur af, om de reeds gestelde zekerheid binnen de gestelde grens tot *f* 5000 te verhoogen. Maar al mogt ook de aanslag definitief worden beschouwd, ook dan nog blijft het ongerief van dergelijke onvruchtbare afzondering van kapitaal drukkend. En als adressanten daarbij in aanmerking nemen, dat het stelsel van borgtogten door den boekhandel, zooals het in het reglement is omschreven, in geene enkele beschaafde wetgeving wordt aangetroffen, dan meenen zij de invoering daarvan in Indië als eene noodelooze nieuwigheid te mogen beschouwen, waarvan zij de opheffing met des te meer vertrouwen durven vragen, naarmate door hen pligtmatig aan Uwer Majesteits vereerend getuigenis omtrent de antecedenten des Indischen boekhandels hoogere waarde wordt gehecht.

Wijders brengen de ondergeteekenden nog bescheiden onder Uwe Majesteits welwillende aandacht, dat reeds nu de verpligting, bij art. 18 aan schrijvers opgelegd, om elk artikel, hetwelk geene bloote nieuwstijding bevat, te onderteekenen, heeft aangevangen, den door adressanten geweerden nadeeligen invloed uit te oefenen. Wetenschappelijke bijdragen worden daardoor aan de kennisname van het publiek onthouden, en zooals adressanten voorspelden, worden, met het doel om kwaadwillig geschrijf te beletten, de meest onschuldige geschriften in hunne hartader getroffen. En daarbij doen adressanten eerbiedig de vraag, of niet in het eigen stelsel van het reglement, waar elke overtreding op de door den drukker, uitgever of boekhandelaar gestelde zekerheid kan worden verhaald — de aan schrijvers opgelegde verpligting tot onderteekening eene overbodige formaliteit mag worden genoemd?

Voegen adressanten nu bij deze reeds ondervonden gevolgen, die waaraan zij daarenboven onder de werking van het reglement zijn blootgesteld, waaronder verhooging van borgtogt, boeten en gevangenisstraf, verbeurd verklaring, sluiting van werkplaatsen, verbod tot uitoefening van het beroep, en aansprakelijkheid voor eens anders misdrijf speciale vermelding verdienen, — dan gelooven zij met grond te mogen beweeren, dat de bezwaren, aan het reglement op de drukwerken eigen, van zoodanig bedenkelijken aard zijn, dat de spoedige opheffing daarvan, in het belang van den boekhandel en wat daarmede in verband staat, dringend gevorderd wordt.

Maar in het levendig vertrouwen, dat ook Uwe Majesteit, bij nadere overweging der ingebragte grieven, tot de overtuiging zal komen, dat het uitgevaardigd reglement zich met hare bedoeling met betrekking tot den boekhandel niet verdraagt, wagen de ondergeteekenden het, als hunne innige meening, uit te spreken, dat aan hunne bezwaren alleen door opheffing van het reglement kan worden te gemoet gekomen. Zoolang toch het reglement kracht van wet blijft behouden, is de regter tot de toepassing daarvan verpligt en zelfs geene koninklijke mededeeling omtrent de eigenlijke bedoeling of strekking van de wet is bij magte, om hem de geschreven letter ter zijde te doen stellen.

Ter voorkoming van eene niet bedoelde gestrenge toepassing der wet, zouden wel is waar de ambtenaren bij het O. M. bescheiden, als met de vervolging belast, van de noodige instructien kunnen worden voorzien (wat trouwens schijnt te zijn geschied); maar een geregelde staat van zaken brengt naar het voorkomt mede, dat eene wet, zoolang zij verbindend is, naar haren inhoud worden nageleefd en dit, zoodra zij daarvoor niet vatbaar wordt geacht, tot hare opheffing en vervanging wordt besloten. En des te eerder zou naar de overtuiging van rekestranten daartoe kunnen worden overgegaan, omdat ook, bij vaststelling van meerdere bepalingen op de drukpers als de onderwerpelijk vigerende, het organiek voorschrift in art. 110 van het regeringsreglement opgenomen, niet zoude behoeven te worden verkracht.

En verzoeken de ondergeteekenden, op alle deze en de vroeger aangevoerde gronden, dat het Uwe Majesteit goedgunstig behagen, het reglement op de drukwerken in N. O. I. alsnog in nadere overweging te nemen.

'*t* Welk doende:

W. Bruining.
H. M. Van Dorp.
Lange & Co,
Van Haren Noman & Kolff.

Zuid- en Ooster-Afdeeling van Borneo. In de maand Maart jl. zijn in de bovenlanden dezer residentie vele regens gevallen. De daardoor ontstane hooge waterstand belette het herstel aan wegen en bruggen en aan den trekweg naar de kolenmijn te Pengaron. Door de zware onweders, hevige regenbuijen en dikwijls drukkende hitte, heerschten vele ziekten, vooral bij de mijn Oranje-Nassau en te Bandjermasing.

Te Pengaron is de kazerne, ten gevolge van eene hevige windvlaag, ingestort, welk ongeval echter geene menschenlevens heeft gekost.

(*Jav. Cour.*)

Samarang, 2 Mei. In de dessa *Korowelang*, district *Kendal*, werd op den 22sten April een Inlander, zich bezig houdende met visschen, gebeten door eene zeeslang, bij de Javanen bekend onder den naam van *Oeler Lempé;* nadat hij, tengevolge van dien beet, zijn spraakvermogen had verloren, is hij den daarop volgenden dag bezweken.

(*Sam. Cour.*)

Soerabaija, 29 April. Van *Modjokerto* worden ons, door eene welwillende hand, de navolgende berigten toegezonden:

— Op den 13den dezer is een jongetje van 8 jaren, uit de dessa *Doeko*, district *Modjoago*, terwijl hij karbouwen weidde, door een' grooten tijger weggesleept; des middags vond men het verminkte lijk onder eenen boom terug. Den volgenden dag is het der bevolking gelukt den tijger te dooden.

— In den nacht van den 16 op den 17den dezer, is eene hoogzwangere vrouw, uit de dessa *Moela-an*, district *Kabo*, die met haren man de wacht hield ter bewaking van de te veld staande padi, in het hoog, op palen staande wachthuisje, met een bukskogel door het onderbeen geschoten. Even vóór dit gebeurde hoorde de man eenig geritsel en terwijl hij naar beneden klom, om daar naar te vernemen, viel het noodlottige schot. De vrouw bevindt zich redelijk wel, de kogel is uit de wond gehaald en in handen der policie, zoomede de dader, die herkend en gevankelijk naar *Modjokerto* is gevoerd geworden.

— In den morgen van 19den dezer, is eene vrouw uit de dessa *Poelo Redjo*, district *Kabo*, terwijl zij in de rivier rijst waschte, door een' kaaiman weggehaald. Haar lijk is nog niet terug gevonden en is het ook nog niet mogen gelukken de kaaiman te vangen.

— In den nacht van den 20sten dezer, is een javaan door een anderen Inlander verwond geworden, echter niet doodelijk. Jalouzie schijnt daarvan de aanleidende oorzaak te zijn geweest.

(*Soer. N. & A. B.*)

NEDERLAND.

Amsterdam, 12 Febr. Men schrijft uit Luxemburg, dat in den staatkundigen toestand niets nieuws is voorgekomen. Het eenige, wat de regering heeft gedaan, was het nemen van een besluit, waardoor de herziening der kiezerslijsten eene maand wordt vervroegd. De regering wil in deze herziening statistieke opgaven zoeken, die haar bij het zamenstellen van de nieuwe kieswet dienstig kunnen zijn.

Hoe het in de hoogere kringen er uitziet, kan het volgende vooral bewijzen. Een boekhandelaar alhier had bij inteekening de nagelaten gedichten uitgegeven van den bekenden E. Micheles, voormalig secretaris van den aartbisschop van Keulen Droste Vischering, en als professor bij het seminarium alhier in het vorige jaar overleden. De boekhandelaar ontving van den (clericalen) minister van justitie Eyscher verlof om het boek uit te geven, voor dat de drie dagen verstreken waren, welke volgens de wet moeten verloopen tusschen het nederleggen van drie exemplaren aan het parket en de uitgaaf. Maar dit moest hem slecht bekomen, want de procureur-generaal Augustin was van eene andere meening dan de minister van justitie en verbood de uitgave van het werk. Den boekhandelaar baatte zijn beroep op den minister niet, daar deze later ook zijne onmagt bekende.

De *Echo d'Arlon* is sedert eenigen tijd in het groothertogdom verboden.

Drukpers-Reglement in Ned.-Indië.

Verslag der Commissie tot onderzoek der stukken door den Minister van Koloniën overgelegd.

Bij besluit dezer vergadering van den 26sten Febr. jl., werd in handen der ondergeteekenden tot onderzoek gesteld eene missive van den minister van kolonien, gedagteekend 24 Februarij bevorens en aan den Voorzitter der kamer gerigt, begeleidende een exemplaar van no. 74 en 75 van het *Staatsblad* van Nederlandsch Indië, waarbij zijn opgenomen:

1o. het reglement op de drukwerken in Nederlandsch Indië, gearresteerd bij koninklijk besluit van den 8sten April 1852;

2o. de bepalingen ter verzekering van de regelmatige werking van genoemd reglement, gearresteerd bij besluit van den gouverneur-generaal van Nederlandsch Indië van 10 Nov. 1856.

In genoemde missive oordeelde de minister zich te moeten verschoonen, om redenen aan de belangen van 's lands dienst ontleend, van de mededeeling van andere ter zake betrekkelijke bescheiden. Intusschen heeft het de commissie bevreemd onder die stukken niet te vinden eene nota tot toelichting, die in het licht is verschenen en met het reglement geheel in overeenstemming schijnt.

Uwe commissie stelde zich voor, dat zij aan het op haar verstrekte mandaat tot onderzoek der haar toegezonden stukken het best voldoen zou, indien zij beantwoordde de vraag: is het reglement op de drukwerken in overeenstemming met art. 110 van het reglement op het beleid der regering van Nederlandsch Indië, vastgesteld bij de wet van 2 September 1855 (*Staatsblad* no. 129)?

Zal toch dit gewigtig onderwerp bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur geregeld worden, gelijk thans geschied is, zoo moet die gegrond zijn op en binnen de grenzen blijven door genoemd art. 110 gesteld; terwijl bij dat onderzoek het reglement op de drukwerken aan eene beoordeeling in al zijne deelen kan worden onderworpen.

Aldus, oordeelde de commissie, werd de eisch tot een volledig onderzoek in overeenstemming gebragt met het standpunt dezer vergadering, met betrekking tot de beoordeeling van handelingen der regering.

De commissie vroeg zich dus af: 1o. wat schrijft art. 110 voor? 2o. is er overeenstemming tusschen dit artikel en het reglement op de drukwerken?

I. De wetgever heeft in de 1ste alinea van art. 110 voor de drukpers in Indië, en voor den invoer aldaar van vreemde drukwerken een toezigt der regering noodig geoordeeld, waardoor belemmering in het openbaren van gedachten of gevoelens en in de toelating van elders dan in Nederland gedrukte stukken kan veroorzaakt worden, maar alleen voor zoover tot verzekering der openbare orde gevorderd wordt; terwijl volgens de 2de alinea de in Nederland gedrukte stukken onbelemmerd moeten worden toegelaten, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens regels, bij algemeene verordening te stellen.

Bedriegt uwe commissie zich niet, dan heeft de wetgever, ziende op den bijzonderen toestand, waarin Nederlandsch Indië is geplaatst, gelegenheid willen geven om het *toezigt* der regering en de *belemmering*, binnen zekere grens, tot *preventive* maatregelen uit te strekken, en wenschende aan Nederlandsch Indië de vrije kennisneming te verzekeren van wat in Nederland gedrukt wordt, met de *onbelemmerde* toelating van aldaar gedrukte stukken, behoudens ieders verantwoordelijkheid, niets anders op het oog gehad dan *repressie*.

Belemmering dus in het eerste geval, maar niet verder dan de openbare orde eischt;

onbelemmerde toelating voor de vruchten der Nederlandsche pers, behoudens verantwoordelijkheid.

II. Kan het reglement op de drukwerken geacht worden aan die vereischten te voldoen?

en wel in de eerste plaats ten opzigte van de Indische drukpers en de vreemde drukwerken?

Is het oordeel uwer commissie juist, dan is het doel van de 1ste alinea van art. 110 voor de Indische drukpers waarborgen in het leven te roepen, waarborgen die, voor zoover de bijzondere toestand van Indië gedoogt, de drukpers en de verspreiding van vreemde geschriften althans aan de uitoefening van willekeurige magt zonder wettelijken regel onttrekken.

Tot aan de afkondiging van het bedoelde reglement schijnen er geene bepalingen te dien opzigte in Indië te hebben bestaan.

De drukpers was onderworpen aan het gezag van den vertegenwoordiger des konings; maar deze maakte van die magt een matig gebruik en zoo was zij vergelijkenderwijs in eenen gunstigen toestand.

De invoering van het reglement op de drukwerken brengt daarin eene gewigtige verandering.

Van de betrekkelijke vrijheid, die men genoot, wordt de drukpers op eens beroofd. Zeer gestrenge, voor willekeurige toepassing vatbare, maatregelen worden ingevoerd, die, vrijheid op den voorgrond zettende, eene belemmering kunnen veroorzaken, veel sterker dan de verzekering der openbare orde schijnt te vorderen.

Het is een uiterst gestrenge maatregel, geschikt tot beteugeling van eene zeer losbandige drukpers, of die in tijden van oproerige beweging zijne regtvaardiging zou kunnen vinden, maar niet schijnt geëischt te worden door eene, wat de drukpers aangaat, rustige maatschappij.

Men mag dus aannemen dat de toestand der drukpers in Indië, na de afkondiging van het reglement op de drukwerken, minder gunstig is geworden dan vóór dien tijd. De waarborgen, die art. 110 heeft willen geven tegen de uitoefening, zonder wettelijken regel, van een willekeurig gezag, schijnen te worden verkeerd in een middel, om krachtens eene wettelijke verordening de drukpers, wordt het noodig geoordeeld, zoo te breidelen, dat alle vrije beweging zou kunnen worden onmogelijk gemaakt.

Dit oordeel moet worden gestaafd. De commissie zal, zoo zij vertrouwt, het bewijs leveren door op sommige voorschriften van het reglement de aandacht te vestigen.

Art. 1 geeft de bevoegdheid om het beroep van drukker, uitgever van of handelaar in drukwerken, mits schriftelijke aangifte eene maand te voren en behoudens het stellen van eenen borgtogt, uit te oefenen; doch art. 5, 2de alinea, geeft aan den gouverneur-generaal de magt om, in overeenstemming met den raad van Nederlandsch Indië, bij een met redenen omkleed besluit, de uitoefening van het beroep aan een bepaald persoon of op eene bepaalde plaats te verbieden en de werkplaatsen te doen sluiten.

Dit alles kan geschieden in het belang der openbare rust en orde, doch zonder dat er eenige overtreding of misdrijf zij gepleegd.

Is het niet verkieslijker de uitoefening van het beroep aan eene voorafgaande vergunning ten opzigte van

BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Woensdag 6 Mei 1857, No. 36.

...on en plaats te onderwerpen, dan de ingezetenen ... het verbod van dit artikel aan groote schade en ...s bloot te stellen om redenen, die zij te voren niet ...en voorzien of bevroeden?

... datzelfde art. 1 is het stellen van borgtogt be...n. Het doel schijnt om zich van de voldoening ...eventueel te beloopen boete en proceskosten te ver...ren; maar niet alleen ten koste van hem die schul... wordt bevonden, neen, ten koste van den borgstel... hetzij hij delinquent is of niet; ja zijn borgtogt ... worden aangesproken, waar een ander schuldig ...nden en veroordeeld is, als slechts het vonnis niet ... worden ten uitvoer gelegd, dus als de veroordeelde ...tvlugtig, ja zelfs als hij overleden mogt zijn. Art. ..., 11 en 17.

...rt. 11 regelt de verantwoordelijkheid voor hetgeen ...hreven en gedrukt wordt. De laatste alinea maakt ...schuldig iederen drukker, uitgever of boekhande..., ook wanneer hij den delinquent aanwijst, indien ...e niet aan de regtsmagt van de regterlijke collegien ...Nederlandsch Indië is onderworpen.

...s het niet mogelijk, dat niemand het wage het beroep ... handelaar in drukwerken uit te oefenen, wanneer ... als wettelijk medepligtige kan worden aangemerkt ...r al wat in eenig drukwerk als overtreding of mis...f kan beschouwd worden?

...rt. 18 beveelt de onderteekening door den schrijver ... elk artikel in eenig tijdschrift, dat geene bloote ...uwstijding of aankondiging bevat: dus niet enkel ... staatkundige vertoogen of die de handelingen des ...tuurs ten onderwerp hebben, maar alle, ook die ...ot letterkundige, wetenschappelijke of technische on...werpen behandelen.

Zal dit gebod niet, in eene zoo beperkte maatschappij ... in Oost-Indië gevonden wordt, menigeen van het ...en zijner gedachten terughouden?

Onder de strafbepalingen in § 5, vindt men in art. 26 ... bijvoeging van *des bewust* of het *boosaardig* of het ...*ettelijk*, dat in andere dergelijke strafwetten wordt ...onden, en den dolus malus, zonder welken er geen ...sdrijf bestaat, aanduidt. Zal dan volgens dit regle...ent het materiele feit alleen, zonder den dolus, reeds ...afbaar zijn?

Volgens art. 31 kan elke vervolging door het open...baar ministerie met inbeslagneming van het aangeklaag...de drukwerk worden aangevangen, bij het verleenen ...n regtsingang de sluiting der winkels enz. worden ...last; de aangevangen vervolging verjaart volgens art. ...1 door het verloop van twee jaren sedert de laatste ...regtelijke acte; het openbaar ministerie kan dus door ... vervolging te staken of op te houden, de winkels ...nz. gedurende twee jaar minstens gesloten houden.

De verspreider kan strafbaar zijn met gevangenis...straffen en boeten, volgens art. 11, en verspreiding is ...ke daad van koophandel, volgens art. 34. Ieder boek...handelaar dus kan strafbaar zijn voor de daden van ...anderen, waaraan hij geen aandeel hoegenaamd had, ...waarvan het mogelijk is dat hij zelfs geene kennis draagt, ...alleen omdat hij zijn beroep door verkoop uitoefent.

Ook kostelooze afstand met het oogmerk om verder te verspreiden, kan volgens art. 34 en 11 strafbaar ma...ken voor wat in het afgestane drukwerk mogt misdre...ven zijn; ieder ingezeten dus die boeken koopt om ze in den kring van een leesgezelschap te verspreiden, ...loopt dit gevaar: hij staat de drukwerken toch af aan het leesgezelschap ter verdere verspreiding.

Art. 110 van het reglement op het beleid der rege...ring van Nederlandsch Indië geeft geene vrije drukpers ...aan Indië; preventive bepalingen liggen in de strekking, ...gelijk boven reeds werd betoogd. Dit reglement intus...schen schijnt van het begrip van vrijheid uit te gaan, ...maar om die vrijheid dadelijk te ontnemen door een ...zamenstel van sommige preventive maar meest repres...sive of met de repressie in verband staande voorschrif...ten, die het doel van genoemd artikel — belemmering in het belang der openbare orde — ver voorbijstreven, en een toestand kunnen doen geboren worden, die het uiten van gevoelens of gedachten door de drukpers ...geheel, althans meer zouden kunnen belemmeren dan de verzekering der openbare orde vereischt.

Uwe commissie is van oordeel, dat de uitvoering van de 1ste alinea van art. 110 *preventie* zou gedoogen, zich openbarende in voorafgaande vergunning van het ..., zoowel wat aangaat de uitoefening van de be... met de drukpers in verband, als wat betreft de ui... van gedachten of gevoelens, of de toelating en v...eiding van vreemde drukwerken.

... een offer door de wetgeving reeds gebragt aan de ...hen van de Oost-Indische maatschappij, en indien de ...bare orde volgens art. 110 bijzondere voorzor...gen ...t, zouden deze misschien in een krachtig doch ...stelsel van preventie kunnen gevonden worden; ma... ...orden repressive voorschriften in het leven ge...roe... met het doel om preventief te werken, zoo zal òf ...andtwoordelijkheid, die op de ingezetenen rust, zoo ...kkend, de voorschriften zoo knellend moeten zijn ... de eerste moeijelijk te dragen schijnt, de laatste de ...pers in naauwer banden zullen klemmen dan an... ...oodig zou wezen: òf het doel zal niet worden be... ... de openbare orde niet behoorlijk verzekerd zijn.

... ...ring verkoos het laatste: welke de gevolgen deze ... ...e waren deed de commissie boven zien.

... het reglement in de tweede plaats aan het voor... ...t van aline 2 van genoemd artikel?

... niet twijfelachtig, dat de 2de alinea van art. 110 ... geheel ander denkbeeld ten grondslag heeft dan ... 1.

De ...ever heeft aan de in Nederland gedrukte stukk... ...arborgen voor onbelemmerde toelating en verspreiding in Indië willen geven, die toezigt en belemmering uitsluiten.

Intusschen worden de stukken, in Nederland gedrukt, aan dezelfde bepalingen onderworpen als al de overige, die in Indië of elders dan in Nederland gedrukt zijn.

Twee uitzonderingen slechts komen voor, in art. 14 en 15 no. 2 vervat; uitzonderingen van minder beteekenis, doch die bevestigen dat al de verdere voorschriften voor alle soorten van drukwerken gelijkelijk gelden.

Zelfs schijnt het in Nederland gedrukte tijdschrift te moeten worden verbeurd verklaard, wanneer eenig artikel niet door den schrijver mogt zijn geteekend: voor de Nederlandsche tijdschriften toch wordt geene uitzondering te dien opzigte in het reglement gevonden.

Heeft nu de regering, in haar stelsel, voldaan aan de 1ste alinea van art. 110, dan heeft zij noodwendig het voorregt, in de 2de alinea aan de Nederlandsche drukwerken geschonken, over 't hoofd gezien. Deze toch mogen de belemmering van art. 1 niet ondervinden.

Maar er is meer. Is de handelaar of verspreider, de uitgever in Indië aan dezelfde voorschriften onderworpen ten opzigte van de Nederlandsche pers als van alle andere drukwerken, dan is de weldadige bedoeling van de 2de alinea van art. 110 geheel verijdeld.

Het middel, waardoor het reglement de verspreiding van vreemde drukwerken wil bemoeijelijken, is de strafregtelijke verantwoordelijkheid van den handelaar, die als verspreider wordt beschouwd.

Is dit ook toepasselijk op Nederlandsche drukwerken, welk boekhandelaar in Indië zal er zich aan wagen, om de vruchten onzer pers te verkoopen of zelfs te verzenden, wanneer hij strafregtelijk verantwoordelijk moet zijn voor al wat in het Nederlandsche werk gelezen wordt? In eenig geschrift in Nederland vervaardigd, waar vrije drukpers bestaat, kan ligt iets voorkomen, dat geacht zou kunnen worden onder eene der strafbepalingen van de 5de paragraaph van het reglement te vallen.

Eene afkeurende beoordeeling van eenige regeringsdaad van den gouverneur-generaal, zou die niet de toepassing van de derde alinea van art. 23 op den verspreider kunnen doen vallen!

De critiek van eene wet of wettelijke verordening, zou zij niet, volgens art. 24, als eene aanranding van den daaraan verschuldigden eerbied kunnen beschouwd worden?

Wat zal den handelaar waarborgen tegen art. 26, wanneer een oordeel over de betrekking tusschen de Javaansche hoofden en hunne onderhoorigen in eenig geschrift mogt worden gevonden; hoe ligt zou daarin niet opwekking van haat en verachting tusschen de verschillende klassen der bevolking kunnen worden gezien?

Zou het niet denkbaar, ja waarschijnlijk zijn dat, bij het bestaan van dit reglement, menig Nederlandsch drukwerk geen verspreider in Indië zou vinden?

En is de stelling dan onjuist, dat de bedoeling van de 2de alinea van art. 110 — *vrije kennisneming van de vruchten der Nederlandsche pers* grootendeels, zoo niet geheel gemist kan worden?

Het reglement schijnt veeleer het weren van Nederlandsche geschriften, dan het bevorderen van derzelver onbelemmerde toelating op het oog te hebben. Maar ook dat doel, gesteld het ware geoorloofd, zal niet worden bereikt, althans aanvankelijk niet: de drukwerken toch zullen uit Nederland worden toegezonden met den post aan de ingezetenen zelven, zoodat de boekhandel, voor zoover die met Nederland in betrekking staat, wel genoegzaam zal worden vernietigd, maar de drukwerken niet geweerd.

De 2de alinea van art. 110 wil ook ieders verantwoordelijkheid bij algemeene verordening geregeld hebben, bij de onbelemmerde toelating van Nederlandsche geschriften.

Waar is die verantwoordelijkheid in het reglement geregeld? Het stelt, ja, den verspreider wettelijk verantwoordelijk, onderwerpt hem aan straffen en boeten voor een misdrijf dat hij niet pleegde, maakt hem per fictionem legis medepligtig aan daden, waaraan hij geen deel had; — maar kan dit de regeling van ieders verantwoordelijkheid zijn bij de wet bedoeld?

Geeft ook het reglement geen aanleiding tot stuitende onregtvaardigheid? Bedriegt de commissie zich niet, dan zou het kunnen gebeuren, dat de schrijver in Nederland, vervolgd ter zake van hoon of laster jegens gestelde magten alhier, worde vrijgesproken, terwijl de verspreider in Indië, ter zake van hetzelfde geschrift, op grond van art. 25 van het reglement, tot de aldaar bedreigde straffen zou kunnen worden veroordeeld, en volgt hier niet dat er overeenstemming tusschen de Indische en Nederlandsche wetgeving hieromtrent behoort te bestaan?

Met deze beschouwingen kan uwe commissie tot geen ander besluit komen, dan dat het reglement vooral niet in overeenstemming is met de 2de alinea van art. 110.

Het antwoord op de vraag alzoo, of het reglement op de drukwerken aan den eisch van art. 110 van het Indisch regeringsreglement voldoet, die de commissie zich ter beantwoording voorstelde, kan niet anders dan ontkennend zijn.

Zij gelooft dat het doelmatig zal zijn, deze overwegingen ter kennisse der regering te brengen en heeft mitsdien de eer voor te stellen, dit verslag te doen drukken en aan de leden rond te deelen en een afschrift daarvan te verzenden aan den minister van kolonien, ten einde hem in de gelegenheid te stellen nadere inlichtingen aan de kamer te geven.

Vastgesteld bij de commissie, den 6den Maart 1857.

THORBECKE.
MACKAY.
MEEUSSEN.
DE BRAUW.
WINTGENS.

ENGELAND.

Londen, 9 Februarij. Te Manchester is eene vergadering gehouden over de groote kwestie van opvoeding. Sir John Pakington, die ter gunste van staatsbijdragen is, vereenigde zich bij deze gelegenheid met den heer Cobden, even als lord Stanley dit (per missive) deed; doch het vrijwillige stelsel heeft, gelijk de *Times* aanmerkt, te goede vruchten gedragen, om veranderingen te wenschen, en genoemd blad merkt aan dat, ofschoon het algemeen onderwijs nog niet zoo verre gevorderd is als wenschelijk ware, de tijden echter voorbij zijn, toen er slechts één op zeventien volwassen personen in Engeland lezen en schrijven kon, zoo als de heer Brougham in der tijd verklaarde dat het geval was.

Londen, 10 Febr. De engelsche regering zendt het het schip *Salamander* met een specialen last naar de Perzische golf en vier andere schepen naar Canton. Men zegt, dat vijf compagniën voetvolk op die bodems zullen worden ingescheept. Ook moeten te Portsmouth bevelen zijn ontvangen tot de uitrusting van eene divisie bombardeer-galjooten, naar het model van die, welke bij den aanval op Sweaborg werden gebruikt, en insgelijks met bestemming naar China.

Londen, 12 Febr. Het heugelijke nieuws, dat de 9 pence extra income-tax vervallen zal, ten gevolge eener vermindering in de ramingen voor zee- en landmagt, ten bedrage van 17 millioen pond sterling, heeft algemeen een levendigen indruk verwekt, daar de zaak eene zeer practische strekking heeft. De vermindering voor de landmagt is 9, en die voor de zeemagt 8 millioen, latende nog 19 millioen over voor het hoofdstuk land- en zeemagt, die beide thans in voldoenden staat verkeeren, om de noodige dienst te doen wanneer, zoo als de *Times* zich uitdrukt, »Engelands toorn opgewekt mogt worden." Dit blad kan niet nalaten op te merken, dat »Rusland en Frankrijk beide bekend hebben uitgeput te zijn, dat de eene Engelands bondgenoot is, de andere eene opregte begeerte naar vrede aan den dag legt," hetwelk zal moeten beteekenen, dat Engelands toestand die van vrede behoort te zijn. Het perzische geschil schijnt als geregeld beschouwd te worden, en de chinesche kwestie wordt niet geteld. De verligting der 9 pence zal nu een veerkracht te weeg brengen in handel en nijverheid, die het verlies voor de schatkist dubbel vergoedt. Dit alles zegt heden de *Times*, die pas een week geleden de verlaging der income-tax met alle magt bestreed. Toen werd er gedreigd met leeningen en verhooging van inkomende regten, wanneer de natie volhardde in hare pogingen om zich van de oorlogsbelasting te ontslaan, terwijl het nu blijkt, dat het ministerie tot eene bezuiniging besluiten kon, die het dubbel dier belasting beloopt. Het blad zal waarschijnlijk beweren, dat ook zonder de agitatie in den lande de verligting van belasting zou zijn gekomen, hetgeen echter geenszins met den toon der ministeriële bladen bij het openen der parlementszitting strookt. Misschien is de maatregel genomen tegen den wensch van lord Palmerston en eerst deze week beslist geworden. Het is opmerkelijk, dat de *Times* het nieuws aankondigt en niet lord Palmerstons gewoon orgaan, de *Morning Post*. De hoop dat het engelsche cabinet eindelijk tot eene rondborstige vredepolitiek gebragt is, wordt nu verlevendigd. Zoo veel is zeker, dat òf de negen pencebelasting òf de ministers moeten vallen.

Het onlangs medegedeelde deficit van 10 millioen pond sterl., over 1856, gevoegd bij 8 millioen mindere opbrengst der inkome-tax, levert 18 millioen minder aan inkomsten, waartegen 17 millioen bezuinigd zijn, blijvende er alzoo een tekort van 1 millioen en eene verpligting tot aflossing van 2 millioen schatkistbiljetten over. Er zal dus op deze of gene wijze nog een tekort van 3 à 4 millioen moeten gedekt worden.

De ramingen voor het leger waren, in het begin van 1856, £st. 35 000 000, die na den vrede teruggebragt werden op £st. 20,000,000 en thans voor 1857 op £st. 11,000,000 verminderd zijn.

Een der curiositeiten, voorkomende in de fransche correspondentie van den *Times* van gisteren, bestaat in de vermelding, dat de koningin van Holland, den hertog van Nassau bijzonder zou aanbevolen hebben, bij den franschen keizer en de keizerlijke familie, voor het bewind der vereenigde Donau-vorstendommen en deze woorden zou hebben geuit: »*Voyons, est ce qu'on ne peut pas faire quelque chose pour ce pauvre petit Nassau?!!!* De hertog is, naar men zegt, verloofd aan eene dochter van den hertog van Leuchtenberg en dus aan eene bloedverwant van den czar en den franschen keizer.

— Alice Race, het meisje van 10 jaren, onlangs opgevorderd door hare moeder, ten einde in de roomsche godsdienst opgevoed te worden in strijd met de bedoeling des overledenen vaders, is door de *Court of Equity* onder voogdijschap gesteld en zal in het protestantsche gesticht voor weezen van zeevarenden te Hampstead terug gebragt worden, nadat vier personen zich verbonden hadden £st. 25 's jaars bij te dragen voor opvoeding en kleeding. Dit onverwachte besluit nu is het gevolg der weigering van het kind zelf om genoemde inrigting te verlaten. Haar broeder, die 12 jaren telde, geene zwarigheid gemaakt hebbende, ging over onder de leiding van Roomsche geestelijken, die echter hiermede niet tevreden waren en het meisje insgelijks verlangden op te voeden.

FRANKRIJK.

De vier prachtvolle paarden, welke de Shah van Perzie onzen Keizer ten geschenke heeft gegeven, behooren tot den stam Tehi, welke in schoonheid beneden den Arabischen stam Nedji, maar daarentegen in kracht, vuur en moed boven alle andere paardenrassen staat. Vooral wordt hunne volharding en buitengewone snelheid geroemd, waarvan de verwonderlijkste voorbeelden worden gegeven. Tot dit ras behooren ook de beide paarden, die, in de stallen van den Mufti van Ispahan, steeds gezadeld en getoomd in gereedheid gehouden worden voor Jezus Christus en den profeet Abdallah. Volgens de Mohammedaansche overleveringen namelijk, staat het verschijnen van een gedrocht uit de hel op aarde te wachten; tegelijkertijd echter zouden Christus en de profeet Abdallah op aarde nederdalen, den helschen demon met loshangende teugels vervolgen en weder in den afgrond der hel terug drijven.

Parijs, 12 Febr. Gisteren avond liep een los gerucht betreffende een aanslag, die tegen het leven der keizerin zou ondernomen zijn. Naar het schijnt vond dit ongegronde gerucht zijnen oorsprong in de omstandigheid, dat zeker persoon, *zoo als van zelf spreekt krankzinnig*, in den tuin der Tuileriën de keizerin aansprak, voor haar knielde en haar vrij onhebsch bejegende.

Scheepsberigten.

Straat Sunda doorgezeild.

Datum.		Vlag	Namen der Schepen.	Gezagvoerder	Van	Datum.	Naar
April	29	Engelsch	Wales	Wn. Itemij Flenley	Singapore	10 April	Liverpool.
»	30	»	Time und Fruth	Jamis Dodds	Hongkong	1 »	Bombay.
»	—	Hollandsch.	Amphitrite	D. Grim	Amsterdam	7 Jan.	Batavia.
Mei.	1	»	Jonge Jan	E. H Steiffen	Rotterdam	24 Dec.	» en Macassar.
»	—	Amerik.	Flatwing	C. Hoieca	Manilla.	2 April	Boston.
»	—	Hollandsch.	Magdalena	G. G. Greefkes	Batavia	30 »	Amsterdam.
»	2	»	Yssel.	G. A Evera	Soerabaya	13 »	Rotterdam.
»	—	Engelsch	Mirage	John Roberts	Liverpool	11 Febr.	Shanghai.
»	—	Bremer.	New York	J. G. Poppe	Montevideo	2 Maart	Singapore.
»	3	Hollandsch.	Provincie Drenthe	H. Beckering	Batavia	2 Mei	Amsterdam.
»	—	Fransch	Benjamin Sanier.	A. Foulard	»	2 »	Padang.
»	—	Hollandsch.	Whampoa	v. d. Hoff	»	2 »	Tjilitjap.
»	—	Amerik.	Argonaut	Nat Hale.	Shanghai	2 April	New York.

Aangekomen Schepen te Batavia.

Datum.		Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.	Datum.	Agenten.
Mei.	2	Nederl Indisch	bark	Oey Sinjo	Oey-I	Pecalongan	30 April	Gezagvoerder.
»	4	Engelsch	schip	Claramont	Burgogne	Sydney		Maclaine, Watson en co.
»	—	Nederl Indisch	stooms.	Banda	Schmidt	Samarang		W. Gores de Vries.
»	5	Nederlandsch	schip	Amphitrite	Grim	Amsterdam		Haeger en Schuurman.
»	—	Nederl. Indisch	»	Sara Eleonora.	Schuijmer	Samarang		C. Bahre en G. Kinder.

Vertrokken Schepen van Batavia.

Datum.		Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Mei.	4	Nederlandsch	bark	Willem Daniel	P. de Meester	Nederland via Padang.
»	—	Fransch,	schip	Benjamin Sanier	A Toulard	Havre via Padang.
»	—	Z. M.	stooms	Merapi	kapt. luit. t/z J. J. W. van Meesteren	Koer om de Noord.
»	—	Nederlandsch	bark	Haamtede	de Boer	Tegal.
»	—	»	»	Adolf van Nassau	F. de Meester	Nederland.
»	—	Nederl Indisch	»	Faidool Rachman	Said Ba-Alie.	Samarang.
»	5	Nederlandsch	schip	Jason	J. Lourens	Rotterdam.
»	—	»	bark	Paul Johan	D. Hulsinga.	Nederland.
»	6	»	»	Derkina Titia	P. Esink	Samarang.
»	—	»	»	Amboina	J. G Tromp	Rotterd. via Padang.
»	—	Nederl Indisch	»	Elmchilaar	Sech Mochamat	Soerabaya.
»	—	»	brik	Argo	Eschauzier	Cheribon.
»		»	»	J. C. Ross	Ross.	Cocos-Eilanden.
»	—	Nederlandsch	bark	Euterpe	A. Kuipers	Nederland.

In lading liggende Schepen te Batavia.

Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsch	bark	Jan Hendrik	de Jong		B. Kopersmit en co.
»	schip	Jan Daniel *	H. Hagers		»
»	bark	Louise *	Buys		»
»	schip	Prins Maurits.	J. J. Bart		»
»	»	Stad Utrecht *	F. P. J. Jaski		Van der Burg, Vriesendorp en co.
»	schip	Bijenkorf *	T. Vogelzang		»
»	»	Madura *	T. Draijer		»
»	bark	Estafette *	A. M. Rietveld.		»
»	schip	Louisa Jacoba Johanna *	Drayer	Hongkong	G Suermondt en co.
»	schip	Rotterdam*	Rusman qq.	Rotterdam	Reynst en Vinju.
»	fregat	Anna Digna *	C Ouman	Japan.	Haeger en Schuurman.
»	bark	Dorothea *	A. van der Kolk	Macao.	»
»	»	Hendrika *	Aalburg		van Ommeren, Rueb en co.
»	»	Maria Catharina *	K Poel	Soerabaija	Hunter Houghton en co.
Nederl. Indisch	bark	Fatalim *	Sech Drahim		B. J. Jacobs
» »	bark	Amsterdam *	J. Lehnhoff.	Samarang	D. N. Buys en co.
» »	bark	Kim Tiaphoat		» en Banjer	»
» »	bark	Arif Banjermass.	Moh. Ariep.	» »	»
» »	schoen.	Emelie		Cheribon Tagal en Pecalongan	»
» »	schip	Arochman vroeger Eng. schip Algerine *	Moh. Ariep.	Samar en Bandjermassing	»
» »	bark	Almanoner.	Said Alie bin Djien		»
Engelsch	»	Loch Lomond *	W. Rowley	Singapore.	Maclaine, Watson en co.
»	»	Claramont*	Burgogne		»
»	bark	[illegible] *	D. Giffin		Hunter, Houghton en co.
»	schip	Princes *	[illegible]		»
»	brik	Victor *	Macdongal	Singapore.	[illegible]
»	bark	Margareth Connel *	J Mickle		Morgan, Melhourep en co.
»	schip	Eliza Thornton	Maxwell.		Martin. Dyce en co.
Amerikaansch.	»	Witch *	J. Hultmen	Nederland	Paine. Stricker en co.
»	»	Iennie W. Paine *	Colborn	»	Maclaine, Watson en co.
Brem.	bark	Clemens *	A. F. Huntermar.		C. Bahre en G. Kinder
»	bark	India *	Watting.		Tölken, Voget, en co.
Zweed	bark	Julie	Zink	China	Metzendorff, Wilmans en co.
»	»	Dygden *	Patterson		C. Bahre en G. Kinder.
Hamburgsch	schip	Neumuhlen *	J. H. A. Hoier.		Meinendorff, Wilmans en co

De Particuliere schepen zijn aangeduid met een *.

Aangekomen schepen te Samarang.

Datum.		Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
April	15	N. I.	bark	Sayang Maskoor	Said Abdulla	Banjarmass.
»	—	»	»	Snuffelaar	Oewa Raga	Soerabaya.
»	27	Ned.	»	Jan Pieterzoon Koen	J. Verloop	»
»	—	Bel.	schoener	Doris	H. Petersen	Balie Bad.
»	28	N. I.	»	K. Hinal S. Bient.	Tjia Sjiensing	Batavia.
»	29	Ned.	brik	Anna Kina	J. Lourens	»

Vertrokken schepen van Samarang.

Datum.		Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
April	25	Deens.	schip	Wodan	J. Matthiessen	Nederland.
»	—	N. I.	steoms.	Langan Lamongan	T. Deighton	Batavia.
»	27	»	bark	Tiang Thay	Liem Goang Ling	Soerabaya.
»	28	»	»	Djoedool Karim	Abdul Rasat	»
»	29	»	»	Yoesserin	Sech Baradja	Muntok.
»	30	Ned.	»	Calypso	D. Noltes	Nederland.

In lading liggende schepen te Samarang.

Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederl Indisch	bark	Sara Eleonora	D. Schuimer	Batavia	Dorrepaal en co.
Siam	brik	Kiem Po Hoat	Ooi Kiong	Siam	Gezagvoerder.
Siams.	»	Kiem Hing Tjiang	Liem Tjay	»	»
Nederl. Indisch	bark	Justina	E. Lewis	Singapore via Tegal	»
» »	»	Biladee	A de Wolff		»
» »	schoen.	Bientang Toedjoe	J. W. Steevensz		»
» »	»	Hab Hoat	Yoe Olie		»
Zweedsch	brik	Ernst	Gustaf Brunstedt	Stockholm	van den Broek en Vreckens.
Nederl Indisch	bark	Ellen	J. Winter	Batavia.	B. Kopersmit en co.
» »	»	Sayan Maskoor	Said Abdulla		Gezagvoerder.
» »	»	Snuffelaar	Oewa Raga		»
Nederlandsch	»	Jan Pieterszoon Koen	J Verloop	Batavia	B Kopersmit en co.
Bel.	schoen.	Doris	H Peterzen		Gezagvoerder.
Nederl Indisch	»	[illegible] Soei Bientang	Tjia Tjiang Sing		»
Nederlandsch	brik	Anna Kina	W. J. Lourens	Nederland	Mac Neill en co.

Aangekomen schepen te Soerabaya.

Datum.		Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder	Van
April	24	N. I.	schoen.	Moostarie	Sech Albahasey	Bal (Amp)
»	—	»	»	Hing Thay	Amat	» »
»	—	»	katter	Tedok	Wongso	» (Pad.)
»	26	»	»	Little Tot	Katjoong	Grissee.
»	—	»	bark	Djeilanie	Sech Alie	Palembang.
»	—	»	»	Serie Elmashoor	Moh. Elmashoor.	Banjermass.

Vertrokken schepen van Soerabaya.

Datum.		Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
April	25	Ned.	bark	Jan Pieterz. Koen.	J. Verloop.	Samarang.

In lading liggende schepen te Soerabaya.

Vlag.	Namen der Schepen	Gezagvoerder.	Bestemming.	Agenten
Nederlandsch	Catharina	J Scharff	Moluccos.	Gezagvoerder.
Nederlandsch	Christiaan Huijgens	J. Muller	Amsterdam	Hofy Cramer & co.
»	Admiraal van Kinsbergen	F. J. J. Bouman	China	Fraser Eaton en co.
Nederl. Indisch	Hoseeng	Oey Boenko	»	Gezagvoerder.
» »	Djoedul Karim	Aminoedien.	Banjarmassing	»
» »	Said Maskoor.	Ibrahim	Batavia	»

AANGEKOMEN PASSAGIERS TE BATAVIA,

van den 30 April tot en met den 3 Mei 1857.

Met het Am. schip *Janie W. Paine*, kapt. *J. T. Colburn*, de heeren *M Conij, M. Mason, J. Melson, R. Young, J. Wells en W Mackniel*, van *Soerabaija*.

Met het N. I. bark *Oeij Sinjo*, kapt. *Oeij I*, met *Europ.* 17 Chinezen en 1 *slam. Vrouw*.

VERTROKKEN PASSAGIERS VAN BATAVIA.

van den 1 tot en met den 5 Mei 1857.

Met het Ned. bark *Provincie Drenthe*, kapt *H. Beckering*, met een gepasp *militair*. naar *Amsterdam*.

Berigt aan Zeevarenden.

De commissie tot verbetering der Indische zeekaarten brengt ter kennis van belanghebbenden, dat dezer dagen is uitgegeven en bij het depôt van zeekaarten alhier, alsmede bij de onder depôts, bij de havenmeesters van Batavia, Soerabaya, Anjer en Macassar is verkrijgbaar gesteld, de *Kaart van Straat Macassar* door den luitenant-ter-zee *A. J. C. Edeling*.

De Vice-Admiraal, President der Commissie tot verbetering der Indische zeekaarten

J. F. D. BOURICIUS.

BATAVIA,
den 5den Mei 1857.

Handelsberigten.

Aan- en Uitvoer te Batavia van den 23 tot en met den 26 April 1857.

AANVOER.

Van Rotterdam per ned. bark *Amboina*, gez. Tromp. agt. Reijnst en Vinju,

1000 keld. genever. 60 vs. boter. 5 kn. sla olie. 50 vs. meel. 50 do. loodwit. 25 do. menie 50 md. min water. 50 kn. bier. 60 do. kaas. 6 md. reactief, 250 water leggers. *Agenten.*
100 vs. kop. munt. *N. H. M.*
11 kn. kantoor behoeften. *van Haren Noman en Kolff*.
1 kt. kramerijen. *Veltkamp*.

Van Cheribon per ned. ind. bark *Faidool Rachman*, gez. Said Abdul Rachman Ba-alie.

$361^{44}/_{100}$ pic. suiker. *Maclaine Watson en co.*
791 pic. suiker, *Suermondt en co.*
$1698^{73}/_{100}$ pic. suiker. *Paine Stricker en co.*
3 kn. diversen. 3 coll. kleederen. 1 koff. bijouterien en diversen. 1 schrijf cassette. 1 pakk. stokken. *Fraser Eaton en co.*
2 kn. kleedjes. *Alie Bijtie.*
5 kn. serongs slendangs, doeken en kleedjes. *Said Basalma.*
1 kt. doeken. *Alie Bijtie.*

Van Rotterdam per ned. schip *Jan Daniel*, gez. Hagers. agt. Kopersmit en co.

6 leggers. 12 kn. eau de cologne. *Haeger en Schuurman.*
2 vn. kaas. *Ducommun en Bornand.*
5 kn. manufact. 2 do. lamp. pitten. 3 do. speelgoed. *Metzendorff Wilmans en co.*
17 coll. ijzerwerk. 4 do. aardewerk. 46 do. provisien. 4 kn. passement. 1 do. manufact. 1 do. modewaren. 5 do. schilderijen. 1 do. glas. *Pandel en Strehaus.*
120 vs. boter. *de Fiennes.*
100 vs. boter. 3 kn. ijzerwerk. 91 coll. manufact. 4 vs. erwten. 50 kruiken stroop. *de Weerdt Ruyl en co.*
4 tross. touw. *Dümmler en co.*
100 slijpsteenen. *Suermondt en co.*
100 vs. boter. ....
100 vs. boter. 1 kt. ijzer en koperwerk. 50 vn. bier. *Landberg Hesselt de Vie en co.*
5 kn. zeildoek. *Tolken Voget en co.*
5 kn. diversen. 4 do. vruchten. *John Pryce en co.*
5 coll. provisien. 3 kn. 1 vat. diversen. *Purvis en co.*
8 coll. aardewerk. 6 kn. keuken gereedschapp. 4 do. kramerijen. 12 coll. diversen. 4 do. modewaren en hoeden. 58 do. glaswerken. 52 do. provisien. 3 do. hoeden. 1 do. papier. 2 do. leder. 1 do. parapluien. 100 md. min water. 10 coll. manufact. *Gumprich en Straus.*
5 kn. porcelein. 10 do. kramerijen. 2 do. parfumerien. 2 do. diversen. 10 coll. manufact. 55 leggers. *Moormann en co.*
40 md. min water. 4 coll. manufact. *Agenten.*
28 coll. glaswerk. 2 do. ijzerwerk. 30 do. parfumerien. 13 do. manufact. 5 do. kramerijen. *Bahre en Kinder.*
4 kn. eau de cologne. 1 zeep. *van Haren Noman en Kolff.*
12 vs. boter. *Prins.*
23 coll. manufact. *Anderson Polson en co.*
10 kn. roodgaren. 69 do. wapens. *Busing Schröder en co.*
[illegible] drukletters. *H. Bruining.*
[illegible] *Lange en co.*
4 kn. diversen. *Spaers.*
70 leggers. 74 coll. manufact. *van Ommeren Rueb en co.*
11 kn. wijn. *Groll.*
10 vs. zilv. munt. 389 coll. gouv. goederen. 25 kn. metaal. 25 vs. spijkers. 1 kt. diversen. *N. H. M.*
43 coll. gouv. goederen. *Gouvernement.*
4 kn. manufact. 34 coll. do. *Moormann en co.*
23 kn. aardewerk. 12 do. glaswerk. *Order.*
90 vs. verfwaren. *Suermondt en co.*
3 coll. provisien. ....

UITVOER.

Naar Amsterdam per ned. schip *Nederland*, gez. Huidekoper. agt. van der Burg Vriesendorp en co.

500 ps. buffelhuiden. $1004^{1}/_{2}$ ℔ indigo. 75 pic. rotting. $476^{82}/_{100}$ do. rijst. *Dorrepaal en co.*
$1475^{1}/_{2}$ ℔ indigo. *Dammers en co.*
$1303/_{2}$ ps. buffelhuiden. 180 do. koehuiden. 31 pic. [illegible] *Haeger en Schuurman.*
$624^{65}/_{100}$ pic. suiker. *Kopersmit en co.*
6402 pic. rijst. *Suermondt en co.*
505 pic. rijst. *Tiedeman en van Kerchem.*
$194^{26}/_{100}$ pic. suiker. *O. J. M. v. Adm. en L.*
119 pic. gomdammar. $191^{50}/_{100}$ do. zw. peper. 2000 do. rijst [illegible] do. gomelastiek. $182^{498}/_{1000}$ do. jav. thee. $408^{80}/_{100}$ ℔ cochenille. $202^{40}/_{100}$ do. zacatille. $101^{20}/_{100}$ do. uitschot. *N. H. M.*
882 pic. rijst. 32 coll curiositeiten. *John Pryce en co.*
1 kt. roode visch. *van Ommeren Rueb en co.*
10 kn. zilv. munt. *Gouvernement.*
2 kn. ananas. *van Ommeren Rueb en co.*

Naar Nederland per ned. schip *Kosmopoliet*, gez. Bouten. agt. Kopersmit en co.

2844 pic. suiker. *Suermondt en co.*
$239^{35}/_{100}$ pic. was. *N. H. M.*
217 pic. zw. peper. 3524 do. suiker. 82 do. gomelastiek. 125 do. rotting. 60 legg. arak. 400 kn. was. 289 do. thee. 10/m. sigaren. uit entrep. *Agenten.*
92 ps. koehuiden. $496/_{2}$ buffelhuiden. [illegible] pic. suiker. *Haeger en Schuurman.*
3781 pic. rijst. *van der Burg Vriesendorp en co.*
$50/_{2}$ legg. arak. 410 buffelhuiden. *van Ommeren Rueb en co.*
1 kt. sigaren. 2 do. [illegible] uit entrep. *de Weerdt Ruyl en co.*
$555/_{2}$ buffelhuiden. 202 koehuiden. 243 pic. gomelastiek. 140 kn. gember. uit entrep. *Bahre en Kinder.*
2 kn. zuren. *Otten.*

Naar Nederland per Zw. schip *Condor*, gez. Tornstrand. agt. Andreas en co.

50 legg. arak. 100 do. duigen. 30 pic. rotting. *Agenten.*
$2661^{68}/_{100}$ pic. suiker. 5 do. candy. *Oliphant en co.*
2736 pic. rijst. $3056^{28}/_{100}$ do. suiker. 208 do. dammer. [illegible] do. cassia vera. 33 do. rotting. 100 kn. boomwas. [illegible] *Agenten.*

Naar Boston via Soerabaija per Amer. schip *Lowell*, gez. Knowles. agt. Maclaine Watson en co.

30 kn. drills. 3 do. beddelaken. 12 pakk. wapens. 50 vn. bier. [illegible] pakk. koopmanschapp. 15 vn. brood. 2 rijstmachines.

lading [illegible]

4103 pic. suiker. 192 do. gomelastiek. 26 do. gutta percha. 147 do. rotting. *Agenten.*

GEDRUKT EN UITGEGEVEN TE BATAVIA BIJ W. BRUINING.